

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Gheorghită împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, terț Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova împotriva hotărârii din 08 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

(Dosarul nr. 3ra-860/23

NR. PIGD 2-21146720-01-3ra-15082023)

<p>Admisibilitatea recursului depus până la 01 septembrie 2023; Redarea circumstanțelor de fapt și de drept în recurs nu poate constitui temei de admisibilitate.</p>

Prima Instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani jud. V. Dodon
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, jud. G. Mîra, I. Dutca, E. Palanciuc

11 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 04 octombrie 2021, Natalia Gheorghită a depus o acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM, prin care a solicitat anularea deciziei nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021, deciziei emise în procedură prealabilă nr. G-1690/21 din 27 septembrie 2021, obligarea reluării plății pensiei stabilite prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/6496 din 05 mai 2021, începând cu data de 02 februarie 2021, reieșind din vechimea în muncă de 26 ani și 01 luni și solda calculată pentru pensie în mărime de 7120,14 lei, cu indexarea acesteia din data suspendării, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că prin ordinul Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 281 ef. din 29 ianuarie 2021 a fost încetat raportul său de serviciu începând cu data de 01 februarie 2021, în temeiul art. 82 alin. (2) din Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, care dispune că demisionarea survine și în cazul împlinirii vechimii în serviciu ce acordă funcționarilor publici cu statut special dreptul la pensie.

3. În legătură cu acest fapt Penitenciarul nr. 13 - Chișinău al Administrației Naționale a Penitenciarelor a efectuat calculul vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei, conform căruia, în data de 01 februarie 2021, reclamanta a acumulat o vechime în muncă de 26 ani 00 luni 26 zile.

4. Reclamanta indică că în data de 02 februarie 2021 a solicitat stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu, în temeiul art. 13 lit. a) al Legii 1544/1993, având în vedere faptul că a înregistrat o vechime în muncă mai mare de 25 ani în sistemul administrației penitenciare.

5. În aceste circumstanțe, conform deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/6496 din 05 mai 2021, în temeiul art. 13 lit. a) al Legii 1544/1993 i-a fost stabilită pensia reieșind din vechimea în muncă de 26 ani și 01 luni și venitul realizat în ultimele 12 luni înainte de concediere, începând cu data de 02 februarie 2021, în cuantum de 7 120,14 lei, iar din data de 01 aprilie 2021 a fost indexată și s-a stabilit suma pensiei de 7 397,11 lei.

6. Reclamanta a susținut că până în luna august 2021 pensia nu a fost achitată, respectiv, la 06 august 2021 a depus o cerere în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, care a fost recepționată la 10 august 2021,

prin care a solicitat să fie informată despre motivul stopării achitării pensiei și prezentarea actului în temeiul căruia a fost stopată. Respectiv, prin scrisoarea Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G-1490/21 din 08 septembrie 2021, i s-a comunicat că pensia a fost stopată în temeiul deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021, fără a anexa respectiva decizie.

7. La 13 septembrie 2021, a fost expediată Casei Naționale de Asigurări Sociale cererea prealabilă, prin care și-a exprimat dezacordul cu privire la decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021. Totodată, a solicitat ca în cazul în care cererea prealabilă va fi respinsă, să îi fie prezentată o copie a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021, însă prin răspunsul nr. G-1690/21 din 27 septembrie 2021 cererea a fost respinsă, fiind invocat că, în perioada 03 ianuarie 2006 - 08 septembrie 2009 a fost calculată o lună veche în muncă pentru o lună de serviciu (1:1), deși în viziunea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica, în temeiul art. 18 lit. e) din Legea 1544/1993 și pct. 8 lit. j) și lit. k) din HG nr. 78/1994, urma a fi calculată conform coeficientului (1:0,5), ca fiind perioadă de activitate în ramurile civile înrudite cu specialitatea lor militară sau perioadă de activitate civilă în autorități publice.

8. Totodată, reclamanta Natalia Gheorghiuță a susținut că nu i s-a prezentat o copie a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021.

9. Consideră că Casa Teritorială de Asigurări Sociale, Botanica, respectiv, Casa Națională de Asigurări Sociale au aplicat eronat prevederile art. 18 lit. e) din Legea 1544/1993 și pct. 8 lit. j) și lit. k) din HG nr. 78/1994, deoarece urmau a fi aplicate prevederile art. 18 lit. a) din Legea 1544/1993 și pct. 7 lit. h) din HG nr. 78/1994.

10. Cu referire la prevederile pct. 8 lit. j) din HG nr. 78/1994, reclamanta consideră că acestea nu sunt aplicabile speței, deoarece se referă la militarii înrolați benevol în serviciu în organele securității statului, la fel, pct. 8 lit. k) din HG nr. 78/1994 nu este aplicabil speței, deoarece se referă la colaboratorii Centrului Național Anticorupție.

11. Spre deosebire de alte structuri de forță unde vechimea în muncă în ramurile civile poate fi inclusă în vechimea specială fie ca activitate înrudită, fie ca perioadă de activitate civilă în autorități publice, care sunt reglementate de prevederile pct. 8 lit. j) și lit. k) din HG nr. 78/1994, vechimea în muncă în ramurile civile în instituțiile penitenciare este reglementată separat, ca normă specială, la pct. 7 lit. h) din HG nr. 78/1994.

12. Astfel, conform art. 18 lit. e) din Legea 1544/1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) militarilor care satisfac serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor

publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul: 2 ani de vechime în muncă în ramurile civile înrudită cu specialitatea lor militară pentru un an de serviciu, dar nu mai mult de 10 ani de serviciu – persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

13. Conform pct. 8 lit. j) și lit. k) din HG nr. 78/1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor, afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se acordă următoarele înlesniri: militarilor înrolați benevol în serviciu în organele securității statului li se calculează un an de serviciu militar pentru doi ani de vechime în muncă, dar cel mult 10 ani; doi ani de vechime în muncă în autoritățile publice, în activitatea financiară, economică, de contabilitate și juridică pentru un an de serviciu, dar nu mai mult de 10 ani de serviciu – colaboratorilor Centrului Național Anticorupție.

14. Reieșind din prevederile art. 18 lit. a) Legea 1544/1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) militarilor care satisfac serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul: serviciul militar activ, serviciul în organele afacerilor interne în funcțiile corpului de comandă și în trupe, serviciul în cadrul sistemului penitenciar și/sau sistemului administrației penitenciare, serviciul în detașamentele și formațiunile de partizani; timpul lucrat în ministere și departamente, instituții și organizații civile, cu încadrare în serviciu militar activ sau în organele afacerilor interne; timpul aflării în prizonierat, dacă acesta nu a fost benevol și dacă militarul nu a săvârșit în prizonierat infracțiuni împotriva Patriei; timpul aflării sub arest și ispășirii de pedeapsă al militarilor, al persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și al funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, deferiți fără temeii justiției sau supuși represiunilor nedrepte și reabilitați ulterior; timpul lucrat în Departamentul de Stat pentru Problemele Militare și în Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

15. Conform pct. 7 lit. h) din HG nr. 78/1994, la calcularea vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se ia în considerare perioada de activitate în instituțiile penitenciare în calitate de personal contractual.

16. De asemenea, pct. 7 din HG nr. 78/1994, spre deosebire de pct. 8 din HG nr. 78/1994, prevede perioadele care se includ în vechimea în muncă pentru stabilirea pensiei fără avantaje, adică perioadele se calculează cu coeficientul 1:1.

17. La fel, spre deosebire de pct. 8 lit. j) și lit. k) din HG nr. 78/1994, care nu se referă la situația în speță, pct. 7 lit. h) din HG nr. 78/1994, se referă la perioada de activitate în instituțiile penitenciare în calitate de personal contractual.

18. Reclamanta a reiterat faptul că în perioada 03 ianuarie 2006 - 08 septembrie 2009, a deținut funcția de dactilografă a Secției secretariat a Penitenciarului nr. 13 - Chișinău al Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

19. Prin urmare, Casa Națională de Asigurări Sociale a aplicat eronat prevederile legale și a ajuns la o concluzie greșită din care considerente refuzurile în stabilirea pensiei urmează a fi anulate ca fiind neîntemeiate.

20. În circumstanțe similare Casa Națională de Asigurări Sociale a calculat corespunzător perioadele de activitate civilă din cadrul sistemului penitenciar și/sau sistemului administrației penitenciare cu coeficientul 1:1 și a stabilit pensia pentru vechime în muncă altor persoane. În cauza Ștefanică și alții c. României, CtEDO recunoaște că aprecierea faptelor unei cauze de către o instanță inferioară și evaluarea făcută de aceasta cu privire la dovezile existente pot conduce la rezultate diferite pentru părți cu plângeri foarte asemănătoare. Această realitate nu încalcă în sine principiul securității raporturilor juridice.

21. Consideră, că atunci când există divergențe cu privire la aplicarea unor dispoziții legale, în esență similare, în cazul persoanelor aflate în grupuri aproape identice, apare o problemă în privința securității raporturilor juridice.

22. În lumina considerațiilor precedente, Curtea concluzionează că în absența unui remediu care să rezolve aceste divergențe, soluționarea diferită a cererilor prezentate de mai multe persoane aflate în situații similare conduce la o stare de incertitudine, care trebuie să fi diminuat încrederea publicului în actul de justiție, această încredere fiind cu certitudine o componentă esențială a statului de drept (a se vedea *mutatis mutandis*, *Vincic și alții împotriva Serbiei*, nr. 44.698/06, §56). Incertitudinea juridică în cauză i-a privat pe reclamanti de un proces echitabil. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 §1 în această privință.

23. Reclamanta a menționat, că din obiectul acțiunii rezultă că urmărește obținerea pensiei, drept garantat de art. 47 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova. Chiar dacă dreptul la pensie nu este un drept desinestătător, consacrat și apărut ca atare de Constituția Republicii Moldova și CtEDO, grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale, a fost asimilat de către Curte, în anumite condiții, unui drept de proprietate (proces denumit „socializare a noțiunii de bunuri”), iar, în consecință, protecția dreptului la

pensie oferită de art. 47 din Constituție, este „condimentată” cu protecția oferită de art. 46 din Constituție și art. 1 al Protocolului 1 al CEDO.

24. Astfel, statul trebuie să dispună de motive întemeiate pentru a pune în funcțiune orice ingerință privind dreptul la proprietate, aceasta urmând a fi nu doar legală și urmărind un scop legitim de protecție a interesului general, dar și necesară în vederea atingerii aceluși scop și în același timp rezonabilă și proporțională, adică cel mai bine plasată să asigure un echilibru just între interesele general și individual implicate la caz.

25. Consideră, că nu este suficient ca o măsură privativă de proprietate să urmărească un obiectiv legitim „de utilitate publică”; trebuie să existe un raport rezonabil, de proporționalitate între mijloacele utilizate în scopul vizat, un „just echilibru” între exigențele interesului general și imperativele drepturilor fundamentale ale individului, echilibru rupt dacă persoana în cauză a suportat „o sarcină specială și exorbitantă” (cauza Sporrong și Lonroth c. Suediei 23 septembrie 1982).

26. Astfel, o interpretare abuzivă în defavoarea părții slabe a circumstanțelor de fapt și a prevederilor legale ce reglementează stabilirea pensiei, duce în mod inevitabil la încălcarea nu numai a prevederilor legale naționale, dar și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte.

27. Totodată, reclamanta a indicat că Curtea Constituțională a RM a reiterat de mai multe ori că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind percepută accețiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală. Dacă la început Curtea Europeană a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Muller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

28. Prin încheierea din 25 mai 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a atras în proces în calitate de terț Administrația Națională a Penitenciarelor.

29. Prin hotărârea din 08 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea depusă de Natalia Gheorghită. S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Botanica) nr. 94/2021/51097 din 05 iulie 2021 privind refuzul în stabilirea pensiei Nataliei Gheorghită și actul administrativ adoptat în procedura prealabilă nr. G-1490/21 din 08 septembrie 2021. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să reia de la data de 01 august 2021 plata pensiei Nataliei Gheorghită stabilită prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul

teritorial Chişinău, sectorul Botanica) nr. 94/2021/6496 din 05 mai 2021 începând cu data de 02 februarie 2021 reieşind din vechimea în muncă de 26 ani 01 lună şi solda calculată pentru pensie în mărime de 7 120,14 lei, cu indexarea pensiei. S-a încasat de la Casa Naţională de Asigurări Sociale în beneficiul Nataliei Gheorghită cheltuielile de judecată în sumă de 10 000 lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

30. La 22 iunie 2022, Casa Naţională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanţe. Hotărârea motivată a fost expediată în adresa Casei Naţionale de Asigurări Sociale prin intermediul poştei terestre în data de 12 octombrie 2022 (f.d. 52), fiind recepţionată de către ultima în data de 31 octombrie 2022, fapt confirmat prin semnătura aplicată pe avizul poştal anexat la materialele cauzei (f.d. 56), iar la 28 noiembrie 2022, a depus apel motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărâri din 08 iunie 2022 a Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani cu pronunţarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acţiunea de contencios ca fiind neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

31. Prin decizia din 17 mai 2023 a Curţii de Apel Chişinău, s-a respins cererea de apel depusă de Casa Naţională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 08 iunie 2022 a Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani.

32. Pentru a decide astfel, instanţa de apel examinând conţinutul hotărârii primei instanţe cu materialele dosarului, conchide că concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, corespund circumstanţelor de fapt.

33. Probatoriu cauzei denotă că prin ordinul Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor nr. 281 ef. din 29 ianuarie 2021, Natalia Gheorghită (R504745), comisar principal de justiţie, începând cu 01 februarie 2021, a fost demisionată în rezervă, la împlinirea vechimii în serviciu ce acordă funcţionarului public cu statut special dreptul la pensie, din funcţia de şef al Secţiei secretariat a Penitenciarului nr. 13 - Chişinău al Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor (850803). Penitenciarul nr. 13 - Chişinău i-a eliberat Nataliei Gheorghită calculul vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei. Conform calculului vechimea în muncă la 01 februarie 2021 constituia 26 ani 00 luni 26 zile.

34. La 02 februarie 2021, Natalia Gheorghită s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale, Botanica cu cerere privind stabilirea pensiei, care prin decizia nr. 94/2021/6496 din 05 mai 2021 şi în temeiul art. 13 lit. a) al Legii 1544/1993 s-a stabilit pensia reieşind din vechimea în muncă de 26 ani şi 01 luni şi venitul realizat în ultimele 12 luni înainte de concediere, începând cu 02 februarie 2021, în cuantum de 7 120,14 lei, iar de la 01 aprilie 2021 pensia a fost indexată şi s-a stabilit suma pensiei de 7 397,11 lei.

35. Deoarece, Nataliei Gheorghită în luna august 2021 nu i-a fost achitată pensia, la 06 august 2021 a depus o cerere în adresa Casei Naţionale de

Asigurări Sociale, fiind recepționată la 10 august 2021, prin care a solicitat să fie informată despre motivul stopării achitării pensiei și prezentarea actului în temeiul căruia a fost stopată.

36. Casa Națională de Asigurări Sociale prin scrisoarea nr. G-1490/21 din 08 septembrie 2021, a comunicat Nației Gheorghită că a fost stopată achitarea pensiei în temeiul deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021, însă o copie a decizie nu i-a fost înmănată.

37. Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Botanica) nr. 2021/94/4996 din 05 iulie 2021 s-a suspendat/încetat plata pensiei acordată Natalia Gheorghită prin decizia nr. 94/2021/6496 în sumă de 7 397,11 lei, de la 01 august 2021.

38. Ulterior, prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Botanica) nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021 s-a refuzat Nataliei Gheorghită în stabilirea pensiei din motiv că conform prevederilor art. 13 lit. a) al Legii 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, deoarece solicitanta nu îndeplinește condiția privind vechimea în serviciu necesară pentru stabilirea pensiei de cel puțin 25 ani, iar vechimea în serviciu confirmată la data eliberării din serviciu constituie 24 ani 03 luni 6 zile.

39. Astfel, la 13 septembrie 2021, Natalia Gheorghită, cu respectarea prevederilor art. 208 alin. (1) și alin. (3) din Cod administrativ a înaintat Casei Naționale de Asigurări Sociale cererea prealabilă, prin care și-a exprimat dezacordul cu privire la decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021. Totodată, a solicitat ca în cazul în care cererea prealabilă va fi respinsă, să-i fie prezentată o copie a Deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021. Însă prin răspunsul nr. G-1690/21 din 27 septembrie 2021 cererea a fost respinsă, iar o copie a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, Botanica nr. 94/2021/51097 din 10 august 2021 nu i-a fost notificată. Ulterior, la 04 octombrie 2021 Natalia Gheorghită, a înaintat acțiune în instanța de contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Administrația Națională a Penitenciarelor, privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, precum și compensarea cheltuielilor judiciare.

40. Raportând la prevederile art. 13 lit. a) Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, nr. 1544 din 23 iunie 1993, art. 82 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300 din 21 decembrie 2017, art. 57 alin. (1) lit. h) din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare, pct. 7 lit. h) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, art. 18 lit. a), e) și f) din Legea asigurării cu pensii a

militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993, instanța de apel a considerat că, instanța de fond just a conchis că, vechimea în muncă a personalului care a activat anterior în cadrul instituțiilor penitenciare în calitate de salariat civil, se calculează cu aplicarea coeficientului de (1:1) prevăzut expres de norma citată, respectiv Penitenciarul nr. 13-Chișinău al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în baza calculului vechimii în muncă, corect a calculat o lună vechime în muncă pentru o lună de serviciu perioada 03 ianuarie 2006 - 08 septembrie 2009, pentru desfășurarea activității civile în bază de contract, or, pct. 7 lit. h) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemul penitenciar, prevede efectuarea calculului conform acestei formule.

41. În consecință, instanța de apel a considerat justă concluzia primei instanțe care a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să reia de la data de 01 august 2021 plata pensiei Nataliei Gheorghîță stabilită prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Chișinău, sectorul Botanica) nr. 94/2021/6496 din 05 mai 2021 începând cu 02 februarie 2021 reieșind din vechimea în muncă de 26 ani 01 lună și solda calculată pentru pensie în mărime de 7120,14 lei, cu indexarea pensiei.

42. Cu privire la pretenția privind încasarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10 000 lei, în temeiul art. 96 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă instanțele ierarhic inferioare întemeiat au admis pretenția dată, ori reclamanta a suportat aceste cheltuieli de judecată legate de plata serviciilor de asistență juridică prestate de avocat, fapt confirmate prin bon de plată, care sunt reale, necesare și rezonabile.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

43. La 19 martie 2023, prin intermediu poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 17 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, iar la 31 iulie 2023 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea înaintată de Natalia Gheorghîță.

44. În susținerea recursului recurenta a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

45. Suplimentar a menționat că, instanța de apel greșit a hotărât asupra temeiniciei acțiunii, deoarece aceasta nu întrunește vechimea necesară în serviciu de 25 ani, or, perioada litigioasă calculată cu înlesniri de ANP, s-a

efectuat cu derogare de la Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, iar instanța de apel a dat o interpretare eronată stării de fapt, materialelor dosarului și cadrului legal aplicabil.

46. În partea ce ține de încasarea cheltuielilor de asistență juridică, consideră că, ținând cont de Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 25 din 28 iunie 2004 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile”, nu s-a demonstrat de intimată, la solicitarea cheltuielilor de judecată, aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice, faptul în ce măsură munca avocatului, în cauza respectivă, i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare, natura și durata relației dintre avocat și client.

47. La 15 august 2023, Curtea Supremă de Justiție, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat pentru notificare în adresa intimătei Natalia Gheorghită și Autorității Naționale a Penitenciarelor, copia cereri de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la materialele dosarului. (f.d. 117) La 16 august 2023, avocatul Eugeniu Mustață, în interesele Nataliei Gheorghită, a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil, iar în caz contrar ca fiind neîntemeiat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

48. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă care stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

49. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevedea următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

50. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) relevă că:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

51. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când:

- a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;
- b) recursul este depus în mod repetat;
- c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;
- d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1);
- e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2);
- f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

52. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 17 mai 2023. (f.d. 84)

53. Totodată, din actele dosarului se atestă că, dispozitivul deciziei din 17 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificat Casei Naționale de Asigurării Sociale a RM, prin intermediul poștei electronice la data de 02 iulie 2023, ora 14:28, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei. (f.d.105)

54. Decizia motivată din 17 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost notificată Casei Naționale de Asigurării Sociale a RM, la fel, prin intermediul poștei electronice, la data de 26 iulie 2023, ora 16:18, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei. (f.d. 109)

55. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Casa Națională de Asigurării Sociale a RM, s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul nemotivat, cât și motivarea recursului în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023).

56. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că în conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ (în

redacția în vigoare la data declarării recursului), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

57. Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

58. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

59. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului). În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

61. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

62. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

63. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder

împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

64. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

65. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a RM, or, redarea circumstanțelor de fapt și de drept în recurs nu poate constitui temei de admisibilitate.

66. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurării Sociale a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc